

«باسمه تعالی»

منشور ارتقای کیفیت آموزش‌های مجازی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای

مقدمه: آموزش مجازی فرصت بی‌بدیلی را برای بروز استعدادها و توانمندی‌های انسانی، تجهیزات و امکانات مادی و معنوی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در زمان شیوع گسترده‌ی ویروس کرونا در کشور و جهان فراهم نموده است. با تعطیلی موقت آموزش‌های حضوری، نه تنها برنامه‌ریزی برای اجرای آموزش‌های مجازی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای اجتناب‌ناپذیر می‌باشد، ضرورت توجه به ارائه‌ی با کیفیت دروس عملی، که اکثریت واحدهای درسی دوره‌های مختلف تحصیلی در دانشگاه را تشکیل می‌دهند، را نیز برجسته‌تر خواهد کرد. بدین منظور، منشور ارتقای کیفیت آموزش‌های مجازی در دانشگاه فنی و حرفه‌ای، تدوین شده و در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۸ به تصویب شورای آموزشی دانشگاه رسیده است.

الف) فرایندهای آموزشی و ضوابط اجرایی در آموزش‌های مجازی:

۱- میزان ارائه دروس به صورت مجازی: برگزاری ۱۶ ساعت آموزش مجازی به‌ازای هر واحد نظری در طول نیم‌سال و اختصاص بین ۳۰ تا ۶۰ درصد از کل زمان آموزش هر درس در هر جلسه به آموزش از طریق برخط و تعاملی، برای دروسی که قابلیت ارائه از طریق مجازی را دارند، ضروری است.

۲- تکمیل پنل درس در سامانه LMS: مدرس هر درس موظف است طرح درس، منابع و فعالیت‌های یادگیری را به عنوان حداقل الزامات ارائه مجازی درس در پنل اختصاصی خود در سامانه ارائه دهد.

۲-۱- لینک دسترسی به جلسات برخط ضبط شده در سامانه‌ی مدیریت یادگیری (برای دانشجویانی که به دلایل فنی نتوانند از جلسات برخط استفاده کنند)، قرار گیرد.

۳- نوع محتواهای آموزشی: مدرس باید محتواهای آموزشی متناسب را در LMS قرار دهد. محتواها می‌تواند با توجه به اهداف درس به شکل های فایل یا لینک کتاب الکترونیکی، فایل یا لینک مقاله، جزوه، پادکست صوتی، صدای همزمان با اسلاید و مولتی مدیا باشد. نوع محتوا باید بر اساس مقطع تحصیلی دانشجویان و میزان دشواری درس تعیین شود. بارگذاری فیلم سخنرانی استاد قابل قبول نیست. با توجه به امکان بروز مشکلات ناشی از کم عرض بودن باند اینترنت، محتواها باید تا حد امکان کم حجم باشند.

۳-۱- محتوای آموزشی اعم از اسلاید، فیلم و منابع آموزشی، قبل از شروع کلاس و به طور مستمر (نه یکجا) در سامانه‌ی آموزشی آفلاین بارگذاری شود. اشتراک مساعی در واحدهای استانی به منظور بهره مندی و استفاده از محتواهای آموزشی الکترونیکی تولید شده طی سنوات گذشته، به ویژه فایل‌های سرآمدان منتخب آموزشی که توسط معاونت آموزشی دانشگاه فنی و حرفه‌ای داوری و تأیید شده‌اند و همچنین در زمینه‌ی شیوه‌های آموزش مجازی دروس و به ویژه، نحوه‌ی ارائه‌ی دروس عملی صورت گیرد.

۴- ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانشجویان: ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانشجویان در هر درس توسط مدرس آن درس براساس؛ حضور، فعالیت، انجام تکالیف و نتایج امتحانات (کوئیز، میان ترم و آزمون پایانی) و مبتنی بر فرایندهای آموزش تعاملی و مستمر (سهیم آزمون پایانی در نمره‌ی نهایی درس، ۲۵ درصد باشد) می‌باشد. معیارهای ارزشیابی می‌بایست در ابتدای نیم‌سال به اطلاع دانشجویان رسانده شود.

۵- تسهیلات آموزشی و دانشجویی: حداکثر مساعدت با درخواست‌های دانشجویان متقاضی بهره‌مندی از تسهیلات ابلاغ شده در آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی صورت گیرد.

۵-۱- حداکثر مساعدت با درخواست دانشجویان متقاضی میهمانی که از طریق میزخدمت دریافت می‌شود به ویژه برای دروسی که گذراندن آن‌ها به شیوه‌ی آموزش حضوری نیاز دارد، به عمل آید.

۵-۲- حداکثر تلاش قانون‌مند برای جلب مشارکت صندوق‌های حمایتی و خیرین به منظور تأمین نیازها و زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری لازم و حمایت از دانشجویان شهریه‌پرداز به عمل آید.

۶- نحوه‌ی ارایه‌ی دروس عملی، آزمایشگاهی، کارگاهی، کارآموزی و پروژه: باتوجه به روش اجرا، دروس عملی به یکی از صورت‌های زیر دسته بندی می‌شود و بر اساس آن، اقدامات، شیوه‌ها و توصیه‌های مربوط به منظور اتخاذ راهکارهای مناسب برای ارتقای کیفیت آموزش این دروس ارایه شده است. خاطرنشان می‌گردد؛ اجرای دروس عملی، با توجه به شرایط استان‌های مختلف و با رعایت مصوبات ستادهای استانی مبارزه با کرونا، به طور کامل به استان‌ها تفویض می‌گردد.

۶-۱- دروسی که به تجهیزات خاص نیاز دارند؛ اجرای این دروس به تجهیزات خاصی نیاز دارند. امکان ارایه‌ی آن‌ها با استفاده از روش‌هایی مثل؛ شبیه‌سازی، واقعیت مجازی و واقعیت افزوده وجود دارد. (مثل دروس عملی مکانیک خودرو و ...)

۶-۲- دروس عملی با ماهیت انجام کار توسط فرد که به تجهیزات خاص نیاز دارد و الزاماً باید به روش حضوری برگزار شود؛ برای اجرای دروسی مثل؛ دروس عملی جوشکاری، ریخته‌گری و ...، رعایت ضوابط مربوطه (از جمله؛ گروه‌بندی دانشجویان به منظور کاهش تعداد حضور همزمان در مکان کارگاه و آزمایشگاه، کاهش زمان حضور دانشجویان در کارگاه و آزمایشگاه به حداقل ممکن، ضد عفونی ابزار، تجهیزات و دستگاه‌های مورد استفاده و جلوگیری از رفت و آمدهای مکرر)، الزامی است.

۶-۳- دروس عملی با ماهیت انجام کار توسط فرد؛ دروسی که به تجهیزات خاصی نیاز ندارد و می‌توانند به هر دو روش حضوری یا مجازی برگزار شود. (مثل دروس عملی طراحی، هنرهای نمایشی و ...)

۶-۴- دروس آزمایشگاهی و کارگاهی قابل اجرا به صورت غیر حضوری؛ مثل دروس مبتنی بر کامپیوتر مانند؛ آموزش نرم‌افزار، برنامه‌نویسی، طراحی وب که می‌توانند به صورت غیر حضوری یا با اجرای انفرادی استاد در آزمایشگاه

و با بهره‌گیری از ابزارهای کمک آموزشی مانند فیلم، صوت، عکس یا محتوای الکترونیکی ارایه شوند. در این حالت دانشجوی نسبت به تنظیم گزارش داده‌ها و اطلاعات یا گزارش تحقیق خود اقدام می‌کند.

الف) مدرسان می‌توانند در اجرای هر یک از انواع دروس فوق حسب تشخیص، از شیوه‌های ترکیبی ذکر شده نیز استفاده نمایند. بدیهی است کلیه اقدامات، می‌بایست با توجه به شرایط موجود و با رعایت موازین بهداشتی، ایمنی و اخلاقی براساس هدف‌های آموزشی درس مربوطه انجام پذیرد.

ب) ضروری بودن حضور فیزیکی دانشجوی، می‌بایست با تأیید گروه‌های آموزشی مربوطه و رعایت سایر مقررات و ضوابط که به استناد مصوبات ستاد استانی مقابله با کرونا و رعایت حداقل تعداد دانشجوی می‌باشد، تصمیم‌گیری و اجرا شود.

۵-۴-۴-دروس عملی مبتنی بر محیط کار (WBL)؛ دروسی مانند کارآموزی که ترجیحاً می‌بایست به صورت حضوری در محیط کاری گذرانده شود. در این حالت تا حد امکان جامعه آماری مطابق با محدوده‌ی مجاز (طبق ابلاغیه‌های ستاد ملی مقابله با کرونا) فعالیت موسسات و سازمان‌ها باشد و رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی و پیشگیرانه از سوی استاد و دانشجو مورد توجه جدی قرار گیرد.

۶-۴-۴-دروس عملی کاملاً دانشجوی محور؛ دروسی که دانشجو موظف است فعالیت یا عملی را مانند تمرینات ورزشی، ساخت وسایل ساده کارگاهی، انجام فعالیت‌های هنری، اجرای انواع طراحی‌ها و ... را انجام و نتیجه آن را جهت ارزیابی به استاد ارایه دهد. در این حالت دانشجو با راهنمایی و هدایت استاد در صورت امکان نسبت به انجام تکلیف عملی و تهیه مستندات از فعالیت‌های انجام شده در قالب فیلم، عکس یا به صورت صوت و سایر مستندات با رعایت موازین و مقررات اقدام نماید.

۷-۴-۴-دروس عملی به روش مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی؛ دروسی که به صورت انجام مطالعات و پژوهش‌های کتابخانه‌ای و اسنادی (مجلات، نشریات، کتاب‌ها و مقالات دیجیتال، اینترنت و...)، بدون نیاز به حضور فیزیکی دانشجوی امکان‌پذیر است. (مثل درس پروژه)، در این حالت دانشجو موظف به ارایه‌ی گزارش تحقیق به صورت کتبی و یا شفاهی (حسب درخواست استاد درس) است. در صورت ضرورت برگزاری کلاس درس برای این دروس، ساعات ارایه‌ی درس از طریق سامانه‌ی یادگیری الکترونیکی و همچون سایر دروس نظری دانشگاه اجرا می‌شود. در این حالت، توصیه می‌شود به منظور حداقل حضور فیزیکی دانشجوی در مراکز کتابخانه‌ای و اسنادی و بهره‌مندی از فضای الکترونیکی و مجازی کتابخانه‌ها مانند کتابخانه دیجیتال و مراکز اسنادی دیجیتال، راهنمایی‌های لازم از سوی اساتید برای دانشجویان ارایه شود.

۸-۴-۴-دروس عملیات صحرائی و کشاورزی؛ دروسی که نیازمند حضور گروهی دانشجوی به همراه استاد در فضای میدانی و انجام عملیات صحرائی است. این قبیل دروس در صورت امکان به تشخیص استاد با توجه به هدف‌های آموزشی و با استفاده از فضای الکترونیکی و ارایه فیلم و سایر رسانه‌های ارتباطی در فضای مجازی برای

دانشجویان ارایه شود. در صورت الزام به برگزاری کلاس عملیات صحرائی، با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و با کاهش زمان آموزش و حضور دانشجویان و با حداکثر پنجاه درصد ظرفیت اجرا شود.

۹-۴- برای اجرای دروس عملی در شهرستان/ استان‌هایی که دارای وضعیت‌های زرد و به ویژه آبی کرونایی هستند، رعایت

موارد زیر مدنظر قرار گیرد: برای دانشجویان بومی و سایر دانشجویانی که برای شرکت در کلاس‌های حضوری، نیاز به خوابگاه ندارند، با رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نسبت به برگزاری کلاس‌های عملی به صورت حضوری اقدام گردد.

الف) بدیهی است، برای جلوگیری از تراکم حضور دانشجویان هر درس در کلاس‌های عملی (کارگاه و آزمایشگاه)، کماکان تفکیک دانشجویان به گروه‌های کوچکتر و تنظیم جدول زمان‌بندی برای حضور آنان در فضای کارگاه و آزمایشگاه، ضروری است.

ب) برای دانشجویان غیر بومی که برای شرکت در کلاس‌های حضوری که نیاز به خوابگاه دارند، طوری برنامه‌ریزی شود که استفاده از خوابگاه صرفاً برای دانشجویان غیر بومی امکان‌پذیر بوده و در هر اتاق، فقط یک دانشجو مستقر شود. البته، کماکان موافقت با میهمانی دانشجو برای گذراندن دروس عملی در استان/شهرستان محل سکونت، مورد تأکید جدی می‌باشد.

۷- ارزشیابی استاد: نظر به تأثیر نمره‌ی ارزشیابی اساتید در فرایندهای ارتقا و ترفیع پایه هر دانشکده/آموزشکده باید سازوکار لازم برای ارزشیابی تدریس استاد داشته باشد.

۸- توانمندسازی مدرسان: می‌بایست سازوکار مطلوب برای توانمندسازی اعضای هیات علمی برای ارایه دروس مجازی وجود داشته و متناسب با نیاز اعضای هیات علمی آموزش‌های لازم در مورد تدریس مجازی را از طریق وبینارهای تخصصی، عمومی و کارگاه‌های مجازی آموزشی برای آشنایی بیشتر با شیوه‌های نوین آموزش مجازی و توسعه‌ی مهارت‌ها با تأکید بر شیوه‌های نوین ارایه‌ی دروس عملی به صورت مستمر در دو سطح ویژه‌ی آموزشگران (اعم از موظف و مدعو) و دانشجویان نو ورود برگزار نماید.

۹- نظارت و ارزیابی عملکرد: عملکرد واحدهای استانی و مراکز تابعه برای توسعه کمی و کیفی آموزش مجازی و به‌ویژه اجرای دروس عملی به صورت منظم از طرف معاونت آموزشی مورد نظارت و ارزیابی قرار خواهد گرفت.